ePublishing
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
NATIONAL DOCUMENTATION CENTRE

Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση

Τόμ. 9, Αρ. 6Β (2017)

Ο Σχεδιασμός της Μάθησης

Εφαρμογή διαδικτυακής πλατφόρμας για την εξ αποστάσεως επιμόρφωση εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής στο διδακτικό μοντέλο Teaching Games for Understanding

Ασπασία Δανιά, Ζαχαρίας Κιάφφας

doi: 10.12681/icodl.1145

https://epublishing.ekt.gr | **e-Εκδότης:** ΕΚΤ | **Πρόσβαση:** 05/12/2025 14:48:02

Εφαρμογή διαδικτυακής πλατφόρμας για την εξ αποστάσεως επιμόρφωση εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής στο διδακτικό μοντέλο Teaching Games for Understanding

Implementing an online platform for the distance education of Physical Education teachers to the Teaching Games for Understanding model

Ασπασία Δανιά
PhD, Επιστημονικός συνεργάτης Εργαστηρίου Αθλητικής Παιδαγωγικής και Διδακτικής Φυσικής Αγωγής
Σχολή Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού
ΕΚΠΑ
kostadia@yahoo.gr

Ζαχαρίας Κιάφφας
Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό
Σχολή Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού
ΕΚΠΑ
pavlatou@chemeng.ntua.gr

Abstract
The protean working conditions of today's Physical Education (PE) teachers, coupled with the discussion around the beneficial effects of game-centered practices on student development, create the need for finding flexible solutions for PE practitioners' professional training. In this respect, the aim of this paper is to present the structure of an online platform application that will be used during the 2017-2018 school year as a distance learning environment for introducing PE teachers to the Teaching Games for Understanding (TGfU) model. TGfU is a student-centered teaching model that uses game-play as a means of deliberate and coherent learning of PE and sport concepts and skills. In the present case, the structure and technical characteristics of the application are presented and their usefulness is explained in relation to the pedagogical structure of the model. In addition, a practical example is used as a pilot case-study point of reference, first for demonstrating the need for the transfer of TGfU into PE practice and second for justifying the contribution of the proposed platform to this direction. The results of this pilot effort reveal the need to promote distance learning techniques for PE teachers, ones that focus on their self-development and professional skill improvement.

Keywords: *Teaching Games for Understanding (TGfU) model, distance training, online platforms*

Περίληψη
Οι ευμετάβλητες συνθήκες εργασίας του σύγχρονου εκπαιδευτικού Φυσικής Αγωγής (ΦΑ) σε συνδυασμό με τη συζήτηση σχετικά με την ευεργετική επίδραση του παιχνιδιού στην ανάπτυξη των μαθητών, δημιουργούν την ανάγκη για εξεύρεση ευέλικτων λύσεων επιμόρφωσης των επαγγελματιών του κλάδου. Ως προς αυτή την κατεύθυνση, σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η παρουσίαση της δομής μίας εφαρμογής διαδικτυακής πλατφόρμας, η οποία θα χρησιμοποιηθεί κατά το σχολικό έτος 2017-2018 ως περιβάλλον εξ αποστάσεως επιμόρφωσης εκπαιδευτικών ΦΑ στο διδακτικό μοντέλο Teaching Games for Understanding (TGfU). Πρόκειται για ένα μαθητοκεντρικό μοντέλο διδασκαλίας που βασίζεται στο παιχνίδι, και θέτει αυτό ως

μέσο σκόπιμης και συναφούς εκμάθησης εννοιών και δεξιοτήτων ΦΑ και αθλητισμού. Στην προκειμένη περίπτωση παρουσιάζεται η δομή και τα τεχνικά χαρακτηριστικά της εφαρμογής και επεξηγείται η χρησιμότητά τους σε σχέση με την παιδαγωγική διάρθρωση του μοντέλου. Επιπλέον, χρησιμοποιείται ένα παράδειγμα από την πράξη, ως προκαταρκτική μελέτη περίπτωσης, προκειμένου να αναδειχθεί αφενός η αναγκαιότητα άμεσης μεταφοράς του TGfU στην πράξη και αφετέρου η επικουρική συνεισφορά της εφαρμογής ως προς αυτή την κατεύθυνση. Από τα αποτελέσματα της πιλοτικής εφαρμογής διαφαίνεται η αναγκαιότητα προώθησης τεχνικών εξ αποστάσεως επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών ΦΑ που επικεντρώνουν στην αυτοανάπτυξη και τη βελτίωση των επαγγελματικών τους δεξιοτήτων.

Λέξεις-κλειδιά: *Διδακτικό μοντέλο Teaching Games for Understanding (TGfU), εξ αποστάσεως επιμόρφωση, διαδικτυακές πλατφόρμες*

Εισαγωγή

Τα τελευταία χρόνια, οι συνεχώς μεταβαλλόμενες συνθήκες εργασίας του επαγγέλματος των εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής (ΦΑ), σε συνδυασμό με τα σύγχρονα πρότυπα προσαρμογής της γνώσης στο επίπεδο ανάπτυξης των μαθητών, προβάλλουν επιτακτική την ανάγκη για δημιουργία διευρυμένων ευκαιριών επιμόρφωσης για τους ειδικούς του κλάδου. Διαπιστώνεται ωστόσο ότι παρά την προθυμία των εκπαιδευτικών να επωφεληθούν από πρωτοβουλίες αυτού του είδους, οι τελευταίες είναι κυρίως βραχυπρόθεσμης διάρκειας ή περιστασιακές, ενώ το περιεχόμενό τους δεν σχετίζεται πάντοτε με τις καθημερινές ανάγκες της τάξης (Dania & Zounhia, 2017). Ως αποτέλεσμα, εδραιώνονται διδακτικές πρακτικές, κυρίως βιωματικού χαρακτήρα, οι οποίες αδυνατούν να προσελκύσουν το ενδιαφέρον των μαθητών ως προς τη συμμετοχή τους σε προγράμματα φυσικής δραστηριότητας.

Με γνώμονα την υιοθέτηση συνηθειών δια βίου άσκησης για την υγεία, οι τρέχουσες συζητήσεις περί αποτελεσματικής μάθησης στη ΦΑ επικεντρώνουν στην εφαρμογή μοντέλων διδασκαλίας που βασίζονται στο παιχνίδι και χρησιμοποιούν αυτό ως μέσο επίτευξης διακριτών ψυχοκινητικών, γνωστικών και συναισθηματικών αποτελεσμάτων. Το μοντέλο Teaching Games for Understanding (TGfU) (Bunker & Thorpe, 1986) αποτελεί ένα μοντέλο αυτού του είδους. Βασική παραδοχή του μοντέλου TGfU είναι ότι οι μαθητές θα καταφέρουν να κατανοήσουν και να εφαρμόσουν επιτυχώς τις τακτικές αρχές και τη στρατηγική ενός παιχνιδιού (δηλ. πώς να παίξουν ώστε να κερδίσουν πλεονέκτημα έναντι των αντιπάλων) μόνο όταν αποκτήσουν θετικές εμπειρίες συμμετοχής σε αναπτυξιακά κατάλληλα παιχνίδια (Δανιά, 2016). Τα παιχνίδια αυτού του είδους, σχεδιάζονται βάσει συγκεκριμένων παιδαγωγικών αρχών και σκοπό έχουν να ενισχύσουν την ικανότητα των παικτών να παίρνουν αποφάσεις σχετικά με το «τι να κάνουν» εντός του παιχνιδιού και «πώς να το κάνουν».

Ως μία αμιγώς παιχνιδοκεντρική προσέγγιση στη διδασκαλία της ΦΑ, το μοντέλο TGfU γίνεται ευρέως αποδεκτό τα τελευταία χρόνια από τους εκπαιδευτικούς ΦΑ εξαιτίας των δυνατοτήτων που προσφέρει για άντληση θετικών εμπειριών από το μάθημα, ικανών να υποστηρίξουν μελλοντικά την ποιοτική διαβίωση και την κοινωνική προσαρμογή των μαθητών (Stolz & Pill, 2014).

Ωστόσο, λίγοι εξ αυτών καταλήγουν να το υιοθετήσουν στην πράξη ως παιδαγωγική και διδακτική προσέγγιση (Casey & Dyson, 2009). Οι ανησυχίες τους εντοπίζονται κυρίως στο χρόνο και στην υποστήριξη που χρειάζεται ώστε να το κατανοήσουν και να το προσαρμόσουν στους περιορισμούς που θέτει το σχολικό πλαίσιο.

Οι Fletcher και Casey (2014) επισημαίνουν ότι η μεταφορά διδακτικών μοντέλων από τη θεωρία στην πράξη είναι ένα δύσκολο εγχείρημα για τον εκπαιδευτικό, δεδομένου ότι απαιτεί χρόνο για εξοικείωση/μάθηση και συστηματική υποστήριξη/καθοδήγηση. Η σύσταση και εφαρμογή προγραμμάτων εξ αποστάσεως επιμόρφωσης θα μπορούσε να αποτελέσει μία λύση προς αυτή την κατεύθυνση, παρέχοντας στους συμμετέχοντες διευρυμένες ευκαιρίες συμμετοχής σε δίκτυα ανταλλαγής γνώσης, εμπειριών και ιδεών σχετικών με την εφαρμογή του.

Βάσει των παραπάνω, σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η παρουσίαση της δομής και της λειτουργίας μίας εφαρμογής διαδικτυακής πλατφόρμας, η οποία θα χρησιμοποιηθεί κατά το σχολικό έτος 2017-2018 ως περιβάλλον εξ αποστάσεως επιμόρφωσης εκπαιδευτικών ΦΑ στο μοντέλο TGfU. Πρόκειται για μια πλατφόρμα ασύγχρονης τηλεκπαίδευσης, γνωστή και ως «ηλεκτρονική τάξη» (eClass), η οποία ανήκει στις προηγμένες τηλεματικές υπηρεσίες του Ελληνικού Ακαδημαϊκού δικτύου (GUnet) και σκοπό έχει την ενθάρρυνση της οργάνωσης και παραγωγής καινοτομικών προϊόντων και διαδικασιών, ιδιαίτερα στον τομέα των νέων τεχνολογιών και της ηλεκτρονικής μάθησης (e-learning).

Πλατφόρμες δικτυακής επιμόρφωσης

Το Ελληνικό Ακαδημαϊκό δίκτυο (GUnet) βασίζεται στην υιοθέτηση του γενικότερου μοντέλου ανάπτυξης υποδομών για την παροχή ηλεκτρονικών υπηρεσιών τεσσάρων (4) επιπέδων, τα οποία περιλαμβάνουν:

- τη δημοσίευση κειμένων και πακέτων πληροφοριών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης,
- το περιβάλλον αλληλεπίδρασης, την παροχή δηλαδή πληροφοριών στους ενδιαφερόμενους με τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων, όπως ιστοτόπων, ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, τηλεομοιοτυπίας (fax), κόμβων με Συχνά Υποβαλλόμενες Ερωτήσεις (ΣΥΕ), κ.λπ.,
- το περιβάλλον συναλλαγής, με τη δυνατότητα ηλεκτρονικής κατάθεσης αιτήσεων, παρακολούθησης και εξυπηρέτησης αυτών και
- τις συνδυαζόμενες υπηρεσίες, οι οποίες περιλαμβάνουν την εξυπηρέτηση των πολιτών (φοιτητές, υποψήφιους φοιτητές (μαθητές), απόφοιτους, γονείς, διδακτικό και ερευνητικό προσωπικό, εργολάβους και προμηθευτές) από κέντρα τα οποία προσφέρουν ενοποιημένες υπηρεσίες, διαφόρων επιπέδων και τομέων της εκπαίδευσης (Greek Universities Network, 2017).

Η πλατφόρμα GUNET eClass αποτελεί ένα ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Ηλεκτρονικών Μαθημάτων. Βασίζεται σε λογισμικό ανοικτού κώδικα και υποστηρίζει την υπηρεσία Ασύγχρονης Τηλεκπαίδευσης (ο εκπαιδευτής και οι χρήστες δεν είναι σε άμεση διαδικτυακή επικοινωνία). Για την εφαρμογή χρησιμοποιείται ένας απλός φυλλομετρητής (web-browser) και δεν απαιτούνται ιδιαίτερες και εξειδικευμένες τεχνικές γνώσεις.

Ο βασικός κατάλογος υπηρεσιών και εργαλείων (μενού) της eClass παρέχει τη δυνατότητα δημιουργίας μαθημάτων με τη επιλογή «Μαθήματα», παροχή αρχείων δεδομένων μέσω της επιλογής «Έγγραφα», οδηγίες μέσω της επιλογής «Εγχειρίδια» και τέλος δυνατότητα «Επικοινωνίας» μέσω της αντίστοιχης επιλογής. Τον κατάλογο αυτό συμπληρώνουν περισσότερα εργαλεία τα οποία ενεργοποιεί ο υπεύθυνος εκπαιδευτής ανάλογα με το σχεδιασμό του κάθε μαθήματος.

Μεθοδολογία Έρευνας

Στο πλαίσιο της τρέχουσας μελέτης, η πλατφόρμα GUNET eClass θα δομηθεί ως περιβάλλον εξ αποστάσεως επιμόρφωσης εκπαιδευτικών ΦΑ στο μοντέλο TGfU, σε

μία προσπάθεια διάδοσης και ευρύτερης εφαρμογή του μοντέλου στην πράξη. Ειδικότερα, με την έναρξη της πρακτικής άσκησης των φοιτητών και φοιτητριών της Σχολής Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού (ΣΕΦΑΑ) του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ) σε σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (εαρινό εξάμηνο σπουδών ακαδημαϊκού έτους 2017-2018), θα απευθυνθεί από το Εργαστήριο Αθλητικής Παιδαγωγικής και Διδακτικής ΦΑ της ΣΕΦΑΑ, ΕΚΠΑ πρόσκληση προς τους σύμβουλους εκπαιδευτικούς των συνεργαζόμενων σχολείων για εγγραφή και συμμετοχή στην πλατφόρμα. Η επιμόρφωση των συμμετεχόντων θα επικεντρώνει :

- Στην κατανόηση της δομής του μοντέλου TGfU και στην αναγνώριση της προοπτικής αξιοποίησης αυτού στο σχολικό περιβάλλον.
- Στο σχεδιασμό, την εφαρμογή και την αξιολόγηση διδακτικών δραστηριοτήτων βάσει του μοντέλου.
- Στην προσαρμογή του μοντέλου στις ανάγκες της πρακτικής άσκησης των φοιτητών/τριων της ΣΕΦΑΑ, ΕΚΠΑ.

Για την εξυπηρέτηση αυτού του σκοπού, θα χρησιμοποιηθούν εργαλεία κοινωνικής δικτύωσης όπως Ημερολόγιο, Συζητήσεις, Wiki, τα οποία σε συνδυασμό με το συνοδευτικό επιμορφωτικό υλικό (π.χ. θεωρητικό υπόβαθρο, άρθρα, βιβλιογραφία, παραδείγματα και πηγές στο Διαδίκτυο) θα δημιουργήσουν πολλαπλούς διαύλους διάχυσης της πληροφορίας σχετικά με τη δομή και τα στάδια εφαρμογής του TGfU. Η συμμετοχή στην πλατφόρμα θα είναι εθελοντική, ενώ οι ενδιαφερόμενοι εκπαιδευτικοί θα κληθούν να συμμετάσχουν και σε δια ζώσης επιμορφωτικά σεμινάρια μικρής διάρκειας, προκειμένου να ενημερωθούν για το σκοπό λειτουργίας της πλατφόρμας και να λάβουν σχετικές οδηγίες.

Δεδομένου ότι ο διάλογος και η ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ εκπαιδευτικών αποτελεί μία από τις βασικότερες συνιστώσες επαγγελματικής τους ανάπτυξης (Ensher, 2013), είναι αναμενόμενο η αλληλεπίδρασή τους εντός των παραπάνω πλαισίων να δημιουργήσει πολλαπλές ευκαιρίες κριτικού αναστοχασμού επί της πράξης. Για την επίτευξη αυτού του σκοπού, η οργανωτική και τεχνική διαχείριση της πλατφόρμας θα πραγματοποιείται από εξειδικευμένο επιστημονικό και τεχνικό προσωπικό, το οποίο θα παράσχει συστηματική υποστήριξη (π.χ. παιδαγωγική καθοδήγηση, επίλυση τεχνικών ζητημάτων) και συνεχείς προτροπές (π.χ. newsletter, καλές πρακτικές, επιβράβευση πρωτοβουλιών) για τη συντήρηση του ενδιαφέροντος και της προσπάθειας των συμμετεχόντων.

Η αξιολόγηση της λειτουργικότητας και της εκπαιδευτικής συνάφειας της πλατφόρμας θα πραγματοποιηθεί μετά την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης των φοιτητών/τριών (λήξη σχολικού έτους 2017-2018), μέσω ειδικά διαμορφωμένων ερωτηματολογίων.

Πιλοτική μελέτη

Για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας πραγματοποιήθηκε πιλοτική αξιολόγηση της δομής της πλατφόρμας, στο πλαίσιο μίας εβδομαδιαίας συνεδρίας εξ αποστάσεως επιμόρφωσης δύο εν ενεργεία εκπαιδευτικών ΦΑ πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η αξιολόγηση πραγματοποιήθηκε μέσω συνεντεύξεων και βασίστηκε στην καταγραφή και την ανάλυση των εκτιμήσεων και των προσωπικών αντιλήψεων των δύο συμμετεχόντων, καθώς και στη διερεύνηση της ικανοποίησής τους σχετικά με τις προσφερόμενες δυνατότητες της επιμορφωτικής διαδικασίας. Ειδικότερα, οι επιμέρους άξονες της αξιολόγησης αφορούσαν τα ακόλουθα κριτήρια:

- Ποιότητα και χρηστικότητα προσφερόμενης γνώσης.
- Συνάφεια εκπαιδευτικού υλικού.

- Καθοδήγηση από επιμορφωτές.
- Τεχνικά χαρακτηριστικά περιβάλλοντος αλληλεπίδρασης
- Προσωπική ικανοποίηση από τη συμμετοχή στη διαδικασία.

Αποτελέσματα

Από τα αποτελέσματα της πιλοτικής αξιολόγησης, φάνηκε ότι οι δύο εκπαιδευτικοί κατάφεραν με επιτυχία να κατανοήσουν τη δομή και τη φιλοσοφία του μοντέλου TGfU και να εξασκήσουν δεξιότητες αυτομόρφωσής τους στο νέο τρόπο διδασκαλίας μέσω της συμμετοχής τους στην εκπαιδευτική πλατφόρμα. Η διατύπωση θετικών εκτιμήσεων εκ μέρους τους επικεντρώθηκε κυρίως στην παροχή ενός ευέλικτου πλαισίου ανταλλαγής απόψεων και ιδεών σχετικά με τη διδασκαλία της ΦΑ, καθώς και στη δημιουργία μίας κοινότητας μάθησης που επιτρέπει την εύκολη πρόσβαση σε εκπαιδευτικό υλικό που είναι άμεσα συμβατό με τις ανάγκες της καθημερινής πράξης (βλ. παιχνίδια ΦΑ, παραγωγικές μέθοδοι διδασκαλίας). Η αναγκαιότητα καθοδήγησης και συστηματικής υποστήριξης των επιμορφούμενων τέθηκε στο επίκεντρο της αξιολόγησης της πλατφόρμας, προκρίνοντας για μία ακόμη φορά την εξεύρεση τρόπων αποτελεσματικού συνδυασμού τεχνικών συμβατικής και ηλεκτρονικής μάθησης.

Συμπεράσματα

Η πιλοτική εφαρμογή της πλατφόρμας GUNET eClass στο πλαίσιο εξ αποστάσεως επιμόρφωσης εκπαιδευτικών ΦΑ στο διδακτικό μοντέλο TGfU, αν και ενθαρρυντική σε πρώτη φάση, δεν μπορεί να αποδώσει μία συνολική εικόνα αξιολόγησης του προτεινόμενου εκπαιδευτικού εγχειρήματος. Η βαθύτερη μελέτη των πτυχών της επιτυχίας μίας τέτοιας προσπάθειας θα προκύψει μέσω της συνεργασίας με μεγαλύτερο αριθμό εκπαιδευτικών, οι οποίοι θα δεχθούν να εντάξουν στις καθημερινές τους υποχρεώσεις τη συμμετοχή τους σε ένα πρόγραμμα εξ αποστάσεως επιμόρφωσης που θέτει στο επίκεντρο της διδασκαλίας της ΦΑ την παιδαγωγική αξιοποίηση του παιχνιδιού και την καθοδηγούμενη ανακάλυψη. Δεδομένου ότι η εγκατάλειψη των σπουδών αποτελεί μείζον ζήτημα στο πλαίσιο της εξ αποστάσεως επιμόρφωσης εκπαιδευτικών, είναι απαραίτητο ταυτόχρονα με τη λειτουργία της πλατφόρμας να διερευνηθούν οι βέλτιστες δυνατές συνθήκες υποστήριξης τεχνολογικά διαμεσολαβούμενης μάθησης νέων στρατηγικών και μεθόδων διδασκαλίας, όπως αυτές που προβλέπει η εφαρμογή του μοντέλου TGfU.

Βιβλιογραφία

Bunker, B., & Thorpe, R. (1986). The curriculum model. In R. Thorpe, Bunker, D., & Almond, L (Eds.), *Rethinking games teaching* (pp. 7-10). Loughborough: University of Technology, Loughborough.

Casey, A., & Dyson, B. (2009). The implementation of models-based practice in physical education through action research. *European Physical Education Review*, *15*(2), 175-199.

Δανιά, Α. (2016). *Διδάσκοντας παιχνίδια με έμφαση στην κατανόηση της τακτικής. Ένα σύγχρονο μοντέλο φυσικής αγωγής*. Αθήνα: Αυτοέκδοση. ISBN: 978960-93-8604-3.

Dania, A., & Zounhia, K. (2017). Introducing physical education teachers to the Teaching Games for Understanding model. Challenges and outcomes of a professional development program. *International Journal of Sport and Society*, *8*(3), 51-60.

Ηλεκτρονική Τάξη, (2017). Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ). Ανακτήθηκε στις 5 Μαΐου 2017 από την ηλεκτρονική διεύθυνση από: https://eclass.uoa.gr/courses

Ensher, E. A. (2013). E-mentoring as a critical e-learning approach: the impact of social presence on e-mentoring. *Communications and Network*, *5*(03), 1-3.

Fletcher, T., & Casey, A. (2014). The challenges of models-based practice in physical education teacher education: A collaborative self-study. *Journal of Teaching in Physical Education*,

33(3), 403-421.

Greek Universities Network, (2017). Ανακτήθηκε στις 5 Μαΐου 2017 από την ηλεκτρονική διεύθυνση: http://www.gunet.gr/06.php

Stolz, S., & Pill, S. (2014). Teaching games and sport for understanding: Exploring and reconsidering its relevance in physical education. *European Physical Education Review*, *20*(1), 36-71.